

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

аспірант Білопільська О. О.

В останні роки невід'ємним елементом ризик-менеджменту фінансових установ, в першу чергу банків і страхових компаній, є стрес-тестування. Стрес-тестування – це загальний термін, який вміщує в себе групу методів оцінки впливу на фінансовий стан несприятливих факторів. За допомогою цих методів здійснюється оцінка можливих збитків окремих фінансових інститутів і банківського сектору в цілому.

Методи стрес-тестування здійснюються за двома підходами: в першому окремі фінансові установи розробляють власні методики стрес-тестування, але даний підхід має недолік, котрий полягає в неможливості інтегральної оцінки цих стрес-тестів на макрорівні, оскільки всі методики, використовувані банками, є неоднорідними. Другий підхід полягає в побудові органами банківського нагляду власних моделей. За цим підходом, при регулярному нагляді підрозділами центрального банку за фінансовим станом фінансових установ і проведенні стрес-тестування, можливо одержати укрупнені оцінки стійкості банківського сектору до стресових подій.

На сучасному етапі розвитку, при проведенні стрес-тестування Національний банк України використовує уніфіковані «шокові» фактори, котрі застосовуються до балансових показників кожного банку з послідовним сумуванням їх втрат, для визначення втрат банківського сектору в цілому. Ці фактори напряму ідентифікують вплив стресу на найбільш вагомий для банківського сектору ризик. В межах стрес-тесту розраховуються потенційні збитки від реалізації кредитного ризику відтоку залучених коштів (ризик втрати ліквідності) і ринкових ризиків (валютного, фондового і процентного). Окремо розглядається потенційний вплив на систему, стійкість банківського сектору, при моделюванні потоків міжбанківських кредитів, коли фінансова неспроможність одного банку тягне за собою банкрутство інших, пов'язаних з ним.

Наступним етапом в розвитку методики НБУ має стати, за аналогією з європейською практикою, оцінка взаємозв'язку макроекономічних індикаторів національної економіки і ключових показників банківського сектору з послідовним використанням в якості вихідних параметрів стрес-тесту різні макросценарії.

В більшості центральних банків європейських країн стрес-тестування банківського сектору проводиться з використанням макроекономічних факторів, котрі або включені в повноцінну макроекономічну модель країни, або представляють набір рівнянь, котрі пов'язують окремі макропоказники з кількісними характеристиками банківських ризиків. Можна зробити висновок, що останні роки існує тенденція переміщення фокусу уваги центральних банків в бік використання макроекономічних стрес-факторів і побудови складних макроекономічних взаємопов'язаних моделей.

Таким чином, незважаючи на використання універсальних макрофакторів, у кожній країні стрес-тестування повинно мати власний індивідуальний характер, котрий визначений історичними, політичними та економічними передумовами. Динаміка курсу національної валюти, стан галузей економіки, об'єм ВВП – всі ці фактори можуть впливати на зміну якості кредитного портфелю українських банків, на ліквідність і вартість цінних паперів на їх балансах, і інші важливі показники банківської діяльності. Дати таку оцінку може тільки комплексна система взаємопов'язаних макрофакторів, в якій банківський сектор розглядається як елемент єдиної економічної системи країни.

Важливим питанням макроекономічного моделювання стресових подій є поняття інтенсивності кризи. Якщо розглядати постстресову ситуацію на макрорівні, європейські країни виділяють два типи стресових наслідків – передбачувані та непередбачувані. Передбачувані зміни, спричинені об'єктивними факторами і тими, які піддаються кількісній оцінці (прикладом є зміна ставок по кредитах пов'язана з вимогами грошово-кредитної політики). Непередбачувані зміни можуть бути спричинені панічними ефектами. Безперечно, криза по різному впливає на діяльність різних банків, різноманітні також і стратегії банківської практики що до передбачення та усунення цих ризиків. Проте можна виділити спільні риси використовуваних методів.

Другим важливим аспектом, котрий необхідно враховувати при проведенні стрес-тестування є кредитування. Адже саме кредитування є ключовим видом банківської діяльності, який забезпечує зростання та розвиток банківського бізнесу і приносить основний прибуток, але в умовах кризи ризиковість таких операцій підвищується в рази. Ступінь ризикованості напряму залежить від кредитного портфелю банку. Деякі банки, враховують зростання ризику, підвищують рівень вимог до позичальників, інші навпаки, залучають все більше клієнтів вигідними пропозиціями йдучи на ризик.

Враховуючи всі основні аспекти діяльності банківських установ на фоні макроекономічних показників дозволить національному банку створити комплексну модель за підходом “top-down”, і змодельовати вплив змін окремих макроекономічних показників на кожен банк окремо. За висновками інтегрованих результатів такого стрес-тестування можна буде отримати оцінку масштабів потенційних втрат в умовах кризи і реакцію банківського сектору на стресові фактори.